

Gezondere varkensstapel na audits met ResPig

Het bedrijf van varkenshouder Koen De Neve werd tweemaal gescreend met het ResPigprogramma. Koen blikt tevreden terug. De gezondheid van zijn varkens ging er immers al op vooruit. – ANNE VANDENBOSCH –

• varkens

Koen De Neve nam het varkensbedrijf van zijn ouders over in 2003. Hij heeft 180 zeugen, 30 gelten, 500 biggen en 950 vleesvarkens. Op een tweede locatie in Eeklo staat nog een afmeststal voor 500 vleesvarkens. Koen heeft een vergunning om de zeugenstapel uit te breiden naar 250 zeugen. Het is op termijn de bedoeling om alle dieren op de thuislocatie in Aalter te huisvesten. Koen werkt volgens het vijfwekensysteem. Eind vorig jaar brachten we het eerste deel van dit ResPigverhaal (*Landbouw&Techniek* 22, 24 december 2010).

ResPig legt bedrijfssituatie bloot

“Het aantal ziekteverwekkers, de wisselwerking tussen ziekteverwekkers en de situatie op het varkensbedrijf maken de aanpak van ademhalingsziekten bijzonder ingewikkeld”, herinnert *Ann Daems*, dierenarts en auditmanager bij het diergeneeskundig bedrijf *MSD Animal Health* (Merck Sharp & Dhome, voorheen Intervet/Schering-Plough A.H.) ons de problematiek. “Daarom ontwikkelden we ResPig. Het is een instrument voor een structurele aanpak van ademhalingsziekten. Op elk bedrijf zijn de aanpak ervan en de oplossingen immers anders.

De ResPigbedrijfsaudit bestaat uit een algemeen gedeelte over het bedrijfsmanagement, met daaraan gekoppeld een ziekteaudit waarin we nagaan of bepaalde symptomen zoals hoest, niezen of traanstrepen waarneembaar zijn. We overlopen ook de technische data van het bedrijf indien deze beschikbaar zijn. Ten slotte bekijken we de ernst van de ziekte en beoordelen we deze aan de hand van klinische symptomen, bloedonderzoek en slachtlijnonderzoek. We voeren ook een economische simulatie uit. Door bedrijfsspecifieke gegevens te koppelen aan economische parameters berekent het computerprogramma of de voorgestelde vaccinaties interessant zijn om op het geanalyseerde bedrijf door te voeren of niet. Met al deze informatie zullen we adviezen formuleren over bijvoorbeeld

vaccinaties of het management. Zes maanden later brengen we een opvolgingsbezoek aan het doorgelichte varkensbedrijf. We evalueren de maatregelen die al werden doorgevoerd en bespreken eventuele verdere acties.”

Bij de eerste ResPigaudit op Koens bedrijf bleken er uit de analyses en slachthuisresultaten duidelijk ademhalingsproblemen bij de varkens. Ann adviseerde toen onder meer te vaccineren tegen atrofische rhinitis of snuffelziekte. Ook een ander vaccinatieschema voor PRRS (6-60-schema met vaccinatie op dag 6 in de kraamstal en op dag 60 in de dracht) kreeg de voorkeur.

ResPig deel 2

Een half jaar later verzamelden we opnieuw rond de tafel bij Koen. Ann onderwierp samen met Koens bedrijfsdierenarts *Frederik Verbeken* het bedrijf aan een tweede audit. Wij mochten opnieuw het hele proces volgen.

Ann overloopt dezelfde vragenlijst als tijdens de eerste audit. Elke parameter krijgt een score van 0 tot en met 3, waarbij 0 staat voor geen risico en 3 voor een ernstig risico. Bepaalde scores blijven natuurlijk ongewijzigd tegenover de vorige audit.

Zo blijft Koen 1 collega-varkenshouder binnen een straal van 1 km tellen. Intussen schakelde hij al wel over van 2 naar 1 zeugenleverancier. Hij koopt nog enkel Topigs 20-gelten. De aankoop van gelten van 1 bedrijf is gunstiger voor de gezondheidsstatus van zijn bedrijf. Sinds de vorige audit veranderde er ook niets aan de hygiënemaatregelen, het voeder, de stal-inrichting, ...

Tegenover de vorige keer kon Koen wel betere groeicijfers voorleggen bij de vleesvarkens. Ze stegen – zoals hij hoopte – van 670 g per dag naar 697 g tussen 20 kg en slachtgewicht. Hij vond echter nog geen oplossing om zieke dieren apart te houden. Gezien de hoge productie belanden ze meestal in een apart hok in de afdeling. Omdat er meer biggen gespeend worden, ging hier de bezettingsdichtheid wat omhoog. Ann en Koen berekenen de groei van de biggen tussen spenen en 23 kg, ze komen uit op een beperkte 323 g per dag. De geschatte gezondheidskosten, zonder vaccinaties, bleven gelijk op minder dan 1,5 euro bij de biggen en minder dan 1 euro bij de vleesvarkens.

Het voorbije halfjaar merkte Koen weinig ademhalingsproblemen op. Zo hadden de varkens slechts eenmaal te maken met hoestproblemen (met 6 dode vleesvarkens op 400), zijn er bijna geen niesgevallen meer en daalde het aantal traanstrepen (conjunctivitis). Ook de scheve neuzen (atrofische rhinitis) bleven achterwege dankzij de vaccinaties die hij nu aan de drachtige zeugen (3 weken voor werpen) geeft. Bovendien waren er in het slachthuis slechts zeer weinig afgekeurde levers. Voor

Ann Daems van *MSD Animal Health* overloopt samen met Koen De Neve (links) en bedrijfsdierenarts *Frederik Verbeken* opnieuw alle bedrijfsparameters.

hij vertrekt, neemt Frederik bloedstalen van 5 dekrijpe gelten, 5 zeugen, en telkens van 5 biggen van 7, 12, 17 en 22 weken leeftijd. Deze stalen kan hij, voorzien van een speciale sticker, bij DGZ Vlaanderen afleveren. Van daaruit worden ze naar het labo in Boxmeer gestuurd voor analyse.

De evaluatie van dit bezoek gebeurt enkele weken later. Ann heeft – net zoals na de vorige audit – de resultaten van de computerberekeningen en de bloedanalyses meegebracht. Voor de eenvoud richt Ann zich vooral op de scores die in oranje of rood zijn aangeduid. Dat zijn immers de aandachtspunten waar nog verbetering mogelijk of noodzakelijk is. Geltenaankoop aanziet het programma als een verhoogd risico waardoor het een oranje kleur kreeg. Ook de hygiëne kleurt oranje. Koens stallen en werking waren immers nog niet veranderd tegenover de vorige audit. Intussen is hij wel gestart met introductie van het kleurensysteem waarbij het werkmateriaal een andere kleur heeft per diertype. Gelijktijdig tracht hij eenrichtingsverkeer toe te passen. “Deze aanpak is niet altijd evident in bestaande stallen”, vindt Koen. “Het is ook nog geen automatische om telkens van outfit te veranderen als je naar een andere diergroep gaat, zeker niet wanneer er enige tijdsdruk is.”

De rode score voor de waterkwaliteit in de afmeststal zou intussen groen kleuren. Koen desinfecteert daar nu immers de leidingen met Di-Ox van Agrozoo, een waterputcontrole staat nog gepland. De bezettingsgraad in de afmestafdeling moet best nog iets zakken. Die ligt momenteel op 0,7 m²/dier terwijl ResPig pas op 0,75 m² een groene score geeft. Ann adviseert ook om telkens eliminatie van zieke dieren te overwegen. “Zonder aparte ziekenboeg vormt een ziek dier een risico voor de hele groep. In economisch moeilijke tijden is eliminatie natuurlijk niet evident.” De dagelijkse groei van de biggen krijgt eveneens een oranje score. Mogelijk zou korrelvoer de groei kunnen opkrikken, maar de voederbakken in de batterij zijn hier nog niet voor geschikt. De sterfte bij de vleesvarkens ligt ook iets te hoog om een groene score te krijgen. Op vlak van ademhalingsziekten zien we een rode score bij hoesten en conjunctivitis, alhoewel beide symptomen merkbaar verbeterd waren in de stal. De bloedtiters van app wijzen op circulatie van de ziekte. Koen geeft toe dat er soms varkens van 40-60 kg een plotse dood sterven. Ann linkt de rode score van de conjunctivitis mogelijk met de aanwezigheid van PRRS. “PRRS kan namelijk ook rode ogen geven. In de bloedtiters bij de biggen van 17 weken is ook een PRRS-infectie zichtbaar. De biggen worden hiertegen momenteel nog niet gevaccineerd. Je mag ze enten vanaf een leeftijd van 2 weken. Bij het spenen is niet ideaal door de verhoogde stress. Gezien

Koen spent op een leeftijd van 3,5 week en de titerstijging pas op 17 weken leeftijd optreedt, mag hij nog 1 week na spenen. De biggen krijgen dan een bescherming vanaf 6,5 week. Wanneer we deze methode een halfjaar toepassen, zal de ziektedruk dalen en de gezondheid verbeteren. Het is per bedrijf zoeken naar een

begrijpen”, bevestigt Koen. “Door de uitgebreide gesprekken tijdens de audits komt je bedrijfsaanpak volledig bloot te liggen. Je krijg een neutraal beeld van je bedrijf. Dat helpt om bedrijfsblindheid te doorbreken. Het is ook verhelderend om op de website het effect te zien van (beperkte) aanpassingen van de diverse

Bij elke ResPigaudit worden bloedstalen genomen bij diverse diercategorieën.

FOTO: ANNE VANDENBOSCH

juist vaccinatieschema dat een verbetering van de gezondheidstatus geeft in combinatie met de werkwijze op het bedrijf – het aantal keren dat een dier moet ingespoten worden – én het kostenplaatje.”

Onlangs werd er een tweede slachtlijnonderzoek uitgevoerd. Er werden beduidend minder longletsels aangetroffen. De neusscore evolueerde van ernstig tot matig en op de levers werden geen white spots aangetroffen.

Meerwaarde voor dierenarts en varkenshouder

Koen en Frederik zijn aangenaam verrast door de bruikbare resultaten van het ResPigpakket. “Je komt ook als dierenarts veel te weten met deze audits”, vindt Frederik. “Buiten de typische gezondheidsgegevens worden immers ook diverse andere parameters aangekaart en geëvalueerd. Ik ben er zeker van dat zo’n monitoring ook wel nuttig is bij niet-probleembedrijven. Vermits bij deze screening het totaalplaatje wordt bekeken, kan je hiermee het antibioticagebruik reduceren. In het geval van Koen is het duidelijk dat we PRRS moeten aanpakken. PRRS is de basis voor heel wat problemen.” “Als varkenshouder leer je de ziekteproblematiek beter kennen en

parameters. De invloed van al dan niet vaccineren wordt bijvoorbeeld economisch uitgedrukt. Bovendien konden we tijdens de simulatie ook goed zien dat de voerprijzen een enorme invloed hebben op de rentabiliteit van mijn bedrijf. Dat was ons natuurlijk wel bekend, maar de cijfers waren toch confronterend...”

“De interactieve ResPigaudit helpt de gebruiker om de economische verliezen die het gevolg zijn van respiratoire menginfecties (PRDC, Porcine Respiratory Disease Complex) te reduceren”, bevestigt Ann. “Alle onlinebezoekers van de website www.respig.be kunnen gratis de demoversie en de economische rekenmodule van de ResPigaudit bezoeken. Geregistreerde dierenartsen hebben onbeperkte toegang. Het ResPigpakket (820 euro, zonder btw) omvat voor een gesloten varkensbedrijf 2 audits per jaar, 2 bloedstaalnames en bijhorende economische simulaties. De 30 bloedstalen worden geanalyseerd op app, PRRS, griep, mycoplasma en circo. We werkten ook abonnementsvormen uit voor vermeerderings- en vleesvarkensbedrijven. In principe begeleidt ik alle ResPigaudits, maar de bedrijfsdierenarts kan er ook voor kiezen om vanaf de tweede audit de audit zelfstandig uit te voeren.” ■